

Information från kommittémöte och expertgrupp frukt och grönsaker – 19 maj 2026

1 ELAN2C – presentation av utkast till genomförandeförordning

Kommissionen utvecklar ett nytt elektroniskt system (ELAN2C) för handel med jordbruksprodukter mellan medlemsstater och tredje länder. Det rör sig om utbyte av information som krävs i EU:s lagstiftning, dock ej tullformaliteter. Det nya systemet ska hantera jordbruksprodukters överensstämmelse med standarder och regleringar. För frukt och grönt innebär det intyg om överensstämmelse med EU:s handelsnormer för frukt och grönt, intyg om undantag för bananer som importeras från tredje land, upptäckt av icke-överensstämmelser och en så kallad ”waiver” när fysisk kontroll inte behövs utifrån riskvärdering.

Kommissionen informerade om att arbetet med ändringsförordningen närmar sig sitt slut och förordningstexten genomgår nu intern legal granskning. Röstning planeras till tredje kvartalet 2026, troligtvis på horisontella kommittén i september. Kommissionen gick därefter igenom de huvudsakliga ändringarna i texten.

Gällande artikel 6 redogjorde kommissionen för hur kommunikationen mellan den behöriga myndigheten och tullmyndigheten ska fungera. Det finns två alternativ, antingen direkt via ELAN eller så ansluter MS genom sitt nationella system till ELAN. I artikel 7 tydliggörs att det är den behöriga myndigheten som är ansvarig för att utfärda intyg om överensstämmelse efter kontroll. För produkter som finns på den interna marknaden kan MS välja att inte utfärda ett intyg om överensstämmelse och registrera kontrollresultatet i ett nationellt system. I artikel 10 fastställs att MS, utan dröjsmål, ska meddela upptäckt av icke-överensstämmelse till berörda MS. I artikel 11.3 fastställs att MS inte behöver göra den årliga rapporteringen av kontrollresultat när de börjat använda ELAN eller har anslutit sitt nationella system till ELAN.

Medlemsstaterna ska senast 31 december 2026 meddela kommissionen om de avser att ansluta direkt till ELAN eller inte samt informera om det datum då de ska börja använda det elektroniska dokumentet. Från 2027 kan systemet testas på frivillig basis och från 2028 kommer dokumenten att ha legal status. Från 2031 ska systemet användas fullt ut.

En medlemsstat frågade om artikel 7.6 som fastställer att serienumret måste ha en viss fastställd struktur och om det skulle vara möjligt att lägga in ett fält där ett nationellt nummer kan registreras. Medlemsstaten frågade även om det kommer att

erbjudas några träningstillfällen, om medlemsstaterna skulle besluta sig för att använda ELAN direkt utan att koppla upp via ett nationellt system. Kommissionen svarade att de kan introducera ett fält för ett nationellt nummer. Under testfasen av ELAN kommer det att anordnas tekniska arbetsgrupper där träning på att använda systemet kommer att tillhandahållas.

2 Marknadssituationen

Kommissionen presenterade marknadssituationen.

Äpplen: Lagernivån för äpplen i EU var 1 april omkring 22 procent högre än föregående säsong. Det genomsnittliga priset på äpplen i EU har varit relativt stabilt de senaste månaderna, i april var priset 12 procent lägre än motsvarande period förra året, vilket är strax under medelvärdet för de senaste fem åren. Exporten under säsongen 2025/26, fram till och med februari, var högre jämfört med motsvarande period föregående år, importen har däremot minskat. Priset på äppeljuice har fortsatt att minska. WAPA:s (World Apple and Pear Association) uppskattningen av äppelskörden i EU för säsongen 2025/2026 uppgår till 11,3 miljoner ton. Det är nästan 8 procent mer än föregående säsong men fortfarande något lägre än nivån 2023/24. Säsongen 2025/26 (augusti-februari) var EU:s export 22 procent högre än motsvarande period förra säsongen. De största mottagarländerna var Egypten, UK, Brasilien, Saudi Arabien och Indien. Importen, under samma period, var 17 procent lägre än föregående säsong. De största avsändarländerna till EU är Nord Makedonien, Chile, Moldavien och Sydafrika.

Citrusfrukt: Priserna på apelsiner i EU har säsongen 2025/26 (oktober-april) varit högre än motsvarande period förra säsongen. De största mottagarländerna av EU:s export av apelsiner är UK, Schweiz och Norge. Vad gäller småcitrus (mandariner, klementiner och satsumas) så kan en importökning ses under säsongen 2025/26 (oktober-april) jämfört med föregående säsong, då främst från Turkiet och Egypten. Priserna på citroner är höga i EU och har så varit sedan oktober 2025. Detta uppgavs vara kopplat till en lägre import till EU än den nivå som femårsmedelvärdet ligger på.

Tomater: Ett lägre utbud under mars och april bidrog till höga priser på tomater i EU under dessa månader. Det uppgavs ha varit väldigt mörkt i februari vilket påverkat växthusproduktionen negativt samt att det dessutom varit torrt i Spanien. Importen av tomater till EU för färsk konsumtion har varit lägre än medelvärdet för de fem senaste åren sedan oktober 2025 och har sedan dess ökat konstant fram till och med april 2026. Av de småtomater som importerades under 2025 kom hela 84 procent från Marocko. Marocko var även största exportör till EU av vanliga stora tomater, för det kategorin kom 64 procent av EU:s import från Marocko. EU:s export av tomater uppgavs vara stabil, omkring 70 procent går till UK.

3 Prisinformation längs med livsmedelskedjan för frukt och grönsaker – kommissionen presenterar

Kommissionen presenterade en sammanställning av prisdata som medlemsstaterna rapporterar in för äpplen, apelsiner, persikor och nektariner samt tomater. För apelsiner konstaterades att prisvolatiliteten var högre när det inte är säsong i EU:s hemisfär.

4 Notifieringskrav för kontroller av överensstämmelse med handelsnormer för frukt och grönsaker

Kommissionen informerade kort om den notifiering som medlemsstaterna ska göra senast 30 juni varje år i enlighet med artikel 11.3 i förordning (EU) 2023/2430, vilket gäller kontrollresultat för överensstämmelse med EU:s handelsnormer.

5 Övriga frågor

En medlemsstat önskade klargörande gällande regler för återtag från marknaden av frukt och grönt inom regelverket för producentorganisationer. I den delegerade förordningen (EU) 2026/177 som träder i kraft 1 januari 2027 finns, menade medlemsstaten, nya bestämmelser som underminerar effektiviteten för åtgärden och inte bidrar till förenkling. Kommissionen gav inget svar vid mötet, utan meddelade att frågan ska besvaras på CAP expertgrupp.